

Реферат на тему: "Місце Марка Вовчка в історії розвитку української прози"

Марко Вовчок

ВСТУП

З арештом Т.Г.Шевченка у 1847 році прогресивна українська література зазнала тяжкого удару. Миколаївська реакція ще більше посилилася у зв'язку з революцією 1848 року в західноєвропейських країнах. У грудні 1849 року стояли на ешафоті засуджені військовим судом петрашевці. Смертний вирок був замінений їм засланням.

Але в середині 50-х років з новою силою розвиваються визвольні ідеї, породжені загостреною класовою боротьбою напередодні реформи 1861 року і активізацією діяльності революціонерів-демократів.

Після оголошення маніфесту (у лютому 1861 року) про ліквідацію кріпосного права вчорашні селяни-кріпаки вийшли "на волю" обідрані, як жебраки, вийшли з рабства у поміщиків у кабалу до тих самих поміщиків.

Перед письменникам, які підносили свій голос на захист інтересів трудящих, постало завдання— далі викривати кріпосницьку систему, оскільки її численні залишки були дуже живучими в усіх сферах правових, економічних, громадських і побутових стосунків між експлуататорами і експлуатованими.

Водночас пореформені умови життя висували й нові ідейно-творчі завдання: критично відображати в художніх творах ті огидні, потворні, антинародні своєю суттю явища, які продовжувала і утверджувала нова суспільно-економічна система— капіталізм. Для передової літератури вельми важливо було донести до свідомості трудового народу просту і ясну істину, що в наслідок реформи 1861 року в країні змінилися тільки одні експлуататори іншими, що люди праці як були, так і залишилися нещадно експлуатованими, соціально безправними.

Високоталановитий художник слова, надзвичайно чутливий і уважний до всього нового в суспільному і духовному житті народу, Марко Вовчок привернула своєю творчістю пильну увагу читачів до багатьох злободенних питань, породжених умовами 60 – 80-х років XIX століття.

Звичайно, не на всіх етапах своєї літературної діяльності письменниця працювала однаково плідно й з успіхом. Бували роки, особливо на початку творчого шляху, коли її твори (оповідання, повісті, казки, романи) з'являлися часто, один за одним. А було й таке в житті письменниці, коли нові твори з-під пера виходили рідко і не справляли такого враження, як у ранній період, а літературне ім'я в колах освіченої, читаючої публіки майже забувалося, зникало з поля зору.

Життєва і творча біографія Марка Вовчка незвичайно багата на вагомі з культурно-громадського та історико— літературного погляду події і факти. Стежки-дороги її

життя пролягали по багатьох містах і селах Росії та України. Зустрічі, знайомства, приятелювання з українськими, російськими, зарубіжними письменниками, художниками, композиторами, акторами, вченими, політичними і культурно—громадськими діячами, з численними простими людьми з середовища селянства, ремісників і різночинної інтелігенції були для письменниці не тільки важливими джерелами пізнання дійсності, а й постійно діючими життєвими університетами.

В вищих учбових закладах Марко Вовчок не вчилася. Але її близьке оточення, постійне спілкування з високоосвіченими, інтелектуально багатими людьми спонукали набувати знання самотужки, насамперед читанням суспільствознавчої і природничої, наукової та художньої літератури. Самоосвітою письменниця займалася все життя і була широкоерудованою людиною. Вона добре орієнтувалася в історії, стежила за розвитком природничих і технічних наук. Марко Вовчок мала рідкісні здібності до вивчення мов. Вона досконало володіла французькою мовою, добре знала німецьку, англійську, польську, італійську мови. Ще на початку своєї літературної творчості вивчила мову українську. І вивчала з таким глибоким осягненням її сутності, що надовічно дала високий взірець використання її лексичних і фразеологічних багатств у своїх достославних "Народних оповіданнях та інших писаних українською мовою творах.

ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ

Життєва дорога письменниці почалася в Єлецькому повіті, Орловської губернії, недалеко від села Козаки. Тут поміщики Данилови мали невеликий маєток-хутір Єкатерининське, який вони дали в придане доньці Параскеві, коли вона одружувалася з майором Сибірського гренадерського полку Олександром Олексійовичем Вілінським. На цьому хуторі 22 грудня 1833 року в сім'ї Вілінських і з'явилася на світ дівчинка, яку назвали Марією. На сьомому році її життя помер батько. Мати з трьома малими дітьми переселилася до двоюрідної сестри Варвари Дмитрівни Писаревої – матері майбутнього критика й публіциста Д.І.Писарева.

До восьми років життя Маша виховувалась у домашніх умовах, разом з дітьми Писаревих. У 1845-1846 році дівчинка перебувала на навчанні й вихованні у приватному пансіоні в Харкові. Вчилася сумлінно, вже тоді володіла французькою мовою, особливо гарно писала твори, виявляючи "спостережливість і поетичне чуття"

У 1847 році Машу взяла в свою сім'ю її тітка Катерина Петрівна Мардовіна, дружина секретаря Орловської губернської цивільної палати Мардовіна М.С. У багатому домі Мардовіних у певні дні збиралися для проведення дозвілля найзначніші місцеві особи, а час від часу й приїжджі артисти, літератори, художники. В салоні Мардовіних бували, зокрема, фольклористи П.Якушин і П.Киреевський, молодий письменник М.Лесков, майбутній професор, історик і філософ Т.Грановський, студенти столичного університету. Мав доступ сюди й український фольклорист та етнограф О.В.Маркович, випускник Київського університету, засланий в Орел на три роки за участь у Кирило-Мифодіївському товаристві. Симпатичний собою, цікавий співбесідник і неабиякий співак, він сподобався Маші Вілінській. Коли Маркович сказав, що хоче

одружитися з нею, вона дала згоду. Але дядько й тітка Мардовіни були рішуче проти наміру молодих. Спалахнув конфлікт. Марія таємно залишила дім своїх опікунів і поїхала в с. Знаменське до Писаревих з наміром почати самостійне трудове життя.

Тим часом кінчився термін заслання Марковича і він клопотався про дозвіл повернутися на Україну, підшукував місце служби. Невдовзі, у січні 1851 році, Опанас Васильович і Марія Олександрівна одружилися.

Спочатку подружжя оселилося в Чернігові, де Пананс Маркович співробітничав у редакції місцевої газети та збирав різні матеріали з народного життя. Марія Олександрівна допомагала своєму чоловікові. Вона записувала й вивчала українські народні пісні, казки, легенди. У збірці "Народные южнорусские песни", виданій А.Метлинським у 1854 році, вміщені деякі пісні, записані Марком Вовчком.

* Ожигина Л.А. Своим путем СПб.,1870,с.222

Роки перебування на Чернігівщині мали велике значення в творчому житті письменниці. Тут вона мала можливість ближче ознайомитись з українською літературою. Діяльність Панаса Марковича в чернігівській газеті, його участь у театральному любительському гуртку заохочували до культурно-освітньої роботи і Марію Олександрівну.

Але найбільше значення для розвитку письменниці мали її живі зв'язки з народом. З кожним роком зростала кількість селянських повстань. Прагнення народу до волі звучали в антикріпосних піснях, казках, прислів'ях. Молода, вразлива, чула жінка прислухалася до голосу народу. Доля народу, трагедія жінки-кріпачки будили творчу думку. Все це впливало на формування демократичного світогляду письменниці.

Вмвчати життя трудового народу, збирати його усні твори продовжувала Марія Олександрівна і пізніше, переїхавши з чоловіком до Києва, а потім до Немірова. У повсякденних розмовах з народом, в його піснях і казках вона знайшла багатючий матеріал для своєї літературної творчості, внаслідок чого в 1857 році вийшла збірка її творів "Народні оповідання" під псевдонімом Марко Вовчок.

Творчі взаємини з Шевченком та передовими російськими письменниками.

З великою прихильністю зустріли першу збірку творів молоді письменниці прогресивні російські та українські літератори. Д.Писарев відгукнувся на збірку схвальною рецензією. Привітав появу цієї книги й Тургенєв.

Повертаючись з заслання, Т.Г.Шевченко в Нижньому Новгороді прочитав "Народні оповідання" і записав у щоденнику: "Треба буде їй написати листа і дякувати їй за радість, яку дало читання її натхненної книги". А в листі до одного свого знайомого Шевченко назвав "Народні оповідання" "сердечними, щирими".

У 1858 році Марко Вовчок почала писати повість "Інститутка", про що через Марковича сповіщала Шевченка. На початку 1859 року в Петербурзі відбулась зворушлива зустріч письменниці з Шевченком, який присвятив їй на пам'ять вірш "Марку Вовчку", де були такі слова:

...Світе мій!

Моя ти зоренька святая!
Моя ти сило молодая!
Світи на мене, і огрій,
І оживи моє побите
Убоге серце, неукрите,
Голоднее...

У спогадах про Шевченка І.Тургенєв писав, що Марко Вовчок "була прикрасою і зосередженням невеликої групи українців", які збиралися у столиці. В центрі цієї групи стояв Шевченко, який після заслання оселився в березні 1858 року в столиці. Шевченко вважав молоду письменницю людиною, ідейно близькою до революційно-демократичного табору.

Перебуваючи в столиці, Марко Вовчок налагодила зв'язки з групою "Современника". Незабаром вона поїхала на лікування за кордон.

У 1859 році вийшла в російському перекладі збірка оповідань Марка Вовчка під назвою "Украинские народные рассказы", передмову до якої написав І.Тургенєв. Цього ж року вийшла збірка її творів російською мовою під назвою "Рассказы из народного русского быта". Журнал "Современник" відгукнувся на неї статтею Добролюбова.

У 1860 році вийшов "Кобзар", примірник якого Шевченко надіслав Марку Вовчку з написом: "Моїй єдиній доні Марусі Марковичевій – і рідний, і хрещений батько Тарас Шевченко".

У цих творчих взаєминах з Шевченком та з передовими російськими письменниками Марко Вовчок ідейно зростала, змінюючи демократичні позиції.

За кордоном.

За кордоном Марко Вовчок жила до 1867 року. Побувала вона в Німеччині, Англії, Італії, Франції, жила в Парижі та інших містах. За кордоном Марія Олександрівна зустрічалась з О.Герценом, після чого в неї встановилась з ним дружба й листування.

Лікуючись у Німеччині, Марко Вовчок познайомилась з російськими вченими, які перебували тоді за кордоном, — Сеченовим, Менделєєвим та композитором Бородіним.

За кордоном Марко Вовчок часто зустрічалась з І.Тургенєвим, познайомилась з Л.Толстим. В Італії у 1861 році вона зустрілась з Добролюбовим і почала листуватися з ним.

Марко Вовчок тримала зв'язки із знайомими в Росії та на Україні, жила спільною долею зі своїм народом.

З "Колокола" Марко Вовчок довідувалась про політичне життя, про події в Росії. Тут вона прочитала в 1861 році сумну звістку про смерть Шевченка, а трохи пізніше – про смерть одного з найславніших російських публіцистів – революціонера-демократа Добролюбова. Ці звістки глибоко вразили письменницю.

Живучи за кордоном, Марко Вовчок співробітничала в журналі "Современник" та в інших виданнях.

У 1862 році в Петербурзі вийшла друга книга "Народних оповідань", куди увійшли такі твори як "Ледащиця", "Два сини" та інші.

Співробітництво в "Отечественных записках".

На початку 1867 року Марко Вовчок повернулася в Росію і до 1878 жила переважно в Петербурзі. Тут вона співробітничала в журналі "Отечественные записки", де надрукувала ряд великих прозових творів російською мовою : "Живая душа", "Теплое гнездышко" та інші. Це був єдиний на той час демократичний журнал. Після закриття "Современника" в 1866 році Некрасов почав редагувати "Отечественные записки". Навколо Некрасова і Салтикова-Щедріна об'єдналися передові літератори, серед яких була і Марко Вовчок.

У цей час письменниця також часто зустрічалась з Д.Писаревим, перекладала з ним твори Дарвіна. Це співробітництво було обірвано 1868 року трагічною загибеллю критика.

Останні роки життя.

У 1878 році Марко Вовчок виїхала з ПЕТербурга. В цей час почався новий наступ реакції, який призвів у 1884 році до закриття "Отечественных записок". Живучи в Петербурзі, Марко Вовчок дружила з Некрасовим, читала заборонені цензурою його твори, співробітничала з ним. Смерть Некрасова у 1878 році була тяжкою втратою для письменниці. Письменниця гостро відчувала наступ реакції, і це було головною причиною, чому вона залишила столицю.

Після виїзду з Петербурга Марко Вовчок жила на північному Кавказі, на Україні, в Саратові. На Україні письменниця деякий час перебувала на Київщині, де доробляла раніше написані твори і писала нові.

У 90-х роках вийшло в Саратові семитомне видання творів Марка Вовчка.

В останні роки свого життя Марко Вовчок написала кілька публіцистичних статей, в яких вона з почуттям патріотизму відгукується на події російсько-японської війни та революції 1905-1907 років.

Померла Марко Вовчок у 1907 році в місті Нальчику на Північному Кавказі, де і похована.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

ТВОРЧОСТІ

Марко Вовчок почала писати художні твори в середині 50-х років, коли відбувалося піднесення в демократичній літературі. Цей час знаменувався приходом до "Современника" Чернишевського і Добролюбова.

За короткий час вийшло кілька збірок творів Марка Вовчка, які знайшли широкі відгуки в читачів. Як згадують мемуаристи, у ті роки вся передова Росія захоплювалася повістями Марка Вовчка і ридала над долею її героїнь-селянок.

Популярність творів Марка Вовчка визначалась умінням письменниці в своїх творах піднести основні питання боротьби з кріпосництвом.

Джерела творчості.

Марко Вовчок створила реалістичні оповідання і повісті, широко використовуючи антикріпосницьку народну поезію. Її твори пройняті глибокою народністю.

У часи діяльності Марка Вовчка письменники різних напрямків по-різному ставили

питання про народність у літературі. Реакційні російські письменники (Погодін, Шевирьов), підносячи гасло православ'я, самодержавства, "народності", намагалися прищепити народові рабську покору перед самодержавством. Прогресивні письменники змальовували презирство і ненависть народу до рабства й покірливості, його незламну боротьбу за волю.

Таке розуміння народності сприйняла і Марко Вовчок. У її творах народ виступає не у святковому вбранні, а в праці, нужді й боротьбі. Викриваючи болячки кріпосницької системи, Марко Вовчок закликає народ до боротьби за волю. Проза Марка Вовчка, правдиво зображаючи дійсність, відповідала прогресивним вимогам свого часу. Передова російська критика палко підтримувала "гоголівський напрям" у літературі, тобто напрям викривально-реалістичний. Уміння Гоголя створити яскраві типи, гостра критика всього, що гнобило народ, стали зразком і для Марка Вовчка. Вона уважно прислухалася до Чернишевського, який в період написання нею "Народних оповідань" вмістив у журналі "Современник" велику працю про "гоголівський напрям" у літературі.

На ранній творчості Марка Вовчка позначився вплив "Записк мисливця" І.Тургенева, що вийшли окремою книгою у 1852 році і набули великої популярності. Уміння російського письменника простими словами кріпака відтворити його думки, прагнення, бажання волі було кращим зразком для письменниці.

Одним з джерел натхнення для Марка Вовчка був Шевченків "Кобзар". Полум'яні ідеї визвольної боротьби в Шевченковій ліриці, образи скорботних, знедолених жінок мали великий вплив на її творчість.

Тема знедоленого життя жінки-кріпачки вперше набула соціальної загостреності в творчості Шевченка. Марко Вовчок розробляла цю тему в прозі і вивела разючі своєю простотою та правдивістю образи кріпаків. У темній хаті кріпака убога обстановка; знесилені голодом і забиті панщиною люди живуть мріями про волю: то крізь вікно кріпачка бачить вільну людину, то сниться їй воля, то маревом снуються думи про краще життя. Особливо яскравими є в творах Марка Вовчка образи кріпачок-матерів, які, сподіваючись на краще життя, вірять у майбутнє щастя для своїх дітей.

"Народні оповідання" та інші твори.

Великою подією в літературному житті було видання першої та другої книг "Народних оповідань" Марка Вовчка. Ніби сам народ заговорив у них про своє життя, про кріпацьку долю, про пекучі свої болі і бажання визволитись від кріпосників. Поряд з гнівною, революційно-пристрастною поезією Шевченка "Народні оповідання" були могутнім засобом у боротьбі проти кріпосництва.

У першу збірку увійшли такі оповідання: "Сестра", "Козачка", "Горпина", "Одарка", "Сон", "Викуп" та інші. Більшість цих оповідань зображає трагедію селянина-кріпака, доводить, що кріпосництво – нестерпне, ганебне явище в суспільному житті. В оповіданнях проходять постаті безправних, затурканих, виснажених невільною працею кріпаків. Жінки-матері, надірвані кріпацькою працею, хворіють, божеволіють. Їх розлучають з чоловіками, дітьми, що призводить до великих страждань і загибелі.

У "Народних оповіданнях" виведено також окремі статі незакріпачених селян. Такий є образ жінки в оповіданні "Сестра", такий є герой оповідання "Чумак". Тут письменниця протиставить життя незакріпаченої людини життю кріпака. Важким є життя і сестри, і чумака, але вони вільні у своїй праці, у своїх діях. Це дає змогу повніше виявити кращі риси своєї вдачі.

Реалізм творів Марка Вовчка досягає найбільшої сили в зображенні кріпацтва.

Друга збірка "Народних оповідань" відзначається ще ширшою тематикою, виразнішим ідейним спрямуванням. Підтримуючи в цей час тісні зв'язки з російськими революційними демократами, журналом "Современник", Марко Вовчок піднеслась на вищий ідейний рівень у своїй творчості. В оповіданні "Ледащиця" письменниця знову виводить постать жінки-кріпачки, яка не тільки мріє про волю, але ціною свого занапащеного життя здобуває її.

Є у Марка Вовчка і сатиричні твори, як наприклад "Тюлева баба", де гостро висміюється пухле життя поміщиків. Заслуга Марка Вовчка також у створенні літературної казки ("Дев'ять братів і десята сестриця Галя", "Кармелюк" та інші.

"Два сини". Злободенній на той час темі рекрутчини присвячено оповідання "Два сини". В ньому розкрито глибокі переживання матері двох синів, реалістично змальовано картини безправного становища кріпаків. Розв'язка оповідання нагадує розв'язку Шевченкової поеми "Сова". Морально знівечена, стара мати доживає віку на самоті. Оповідання "Два сини" своєю темою і сюжетом має багато спільного з поезією Некрасова "Орина, мати солдатська" (1863), в якій мати розповідає про сина, що не витримав солдатчини, повернувся хворий і помер.

Марко Вовчок, будуючи оповідання у формі розповіді матері, користується засобами народної лірики. Про дітей у неї так сказано: "А дітки ростуть, уже й в'ються коло мене і щебечуть, моїсоловейки". Метафорами в'ються, щебечуть письменниця передає радість матері під час догляду за малими дітьми.

Важки думки матері, її настрої та переживання підкреслюють порівняння фольклорного походження: "Обняла мене, мов чорна хмара, тільки й світяться мені, як дві зіроньки темної ночі: то дітоньки мої"*

Мова оповідання жива, колоритна, багата на народні прислів'я, порівняння, що допомагає глибше розкривати характер простої людини.

"Ледащиця" Тяжке життя дівчинки-кріпачки Насті, яка загинула, домагаючись визволення від кріпацтва, — тема оповідання "Ледащиця. Образ Насті подано в іншому плані порівняно з героями ранніх оповідань Марка Вовчка. За свою волю Настя бореться аж до загибелі, тоді як жінки в ранніх оповіданнях гинуть не в боротьбі, а в тяжких умовах непосильної праці і безправ'я. Така еволюція жіночого образу в творах Марка Вовчка сталася у великій мірі під

впливом ідей революційних демократів

* Оповідання "Два сини" українською мовою було надруковано вперше в "Основі" 1861 року

"Інститутка" Ідея необхідності розкріпачення селян найповніше розкрита в соціальній повісті "Інститутка".

Марко Вовчок почала працювати над повістю ще в 1858 році, коли жила на Україні. У 1859 вона читала її в Петербурзі в присутності Шевченка, Тургенева та інших культурних діячів, які позитивно оцінили твір. Закінчивши повість, Марко Вовчок присвятила її своєму ідейному натхненникові Т.Г.Шевченко.

Темою повісті є зображення тяжкого становища кріпаків та наростання народного гніву, стихійного протесту проти кіпосників. Кріпаки втратили терпіння і вже не бояться виявляти непокору.

У повісті письменниця доводить необхідність рішучої боротьби проти кріпосницького гноблення. Письменниця піднесла демократичну ідею боротьби проти кріпосництва, відобразила могутню силу народу, його прагнення до визволення, велику ненависть до самодержавно-кріпосницького гноблення.

Повіст "Інститутка" – високохудожній твір. Марко Вовчок майстерно відтворює розповідь кріпачки, користуючись для цього народними прислів'ями, метафорами, порівняннями. Дбайливо добирає письменниця відповідну народну лексику.

Ідейні й художні особливості повісті "Інститутка" дають підстави вважати її одним з найкращих творів Марка Вовчка.

Історичні повісті для дітей (казки).

Українські твори письменниці присвячені двом великим темам – зображенню кріпосницької системи і змальовуванню історичних подій та визвольної боротьби народних мас.

До історичної тематики письменниця зверталася переважно після ліквідації кріпосництва. На історичні теми Марко Вовчок написала кілька повістей – "Кармелюк", "Невільничка", "Маруся", розпочала повість "Гайдамаки". Збирала письменниця також матеріали для повісті "Сава Чалий". Усі ці твори писалися для молодих читачів, для дітей і мали великий успіх. "Маруся", наприклад, перекладалася за кордоном багатьма мовами.

Історичні повісті Марко Вовчок писала за фольклорними матеріалами. Вона стилізувала їх на зразок дитячих казок. Живучи за кордоном, Марія Олександрівна в листах просила Панаса Марковича надіслати їй народні пісні про Кармелюка, про Саву Чалого. Відзначаючи виховну роль казок Марка Вовчка, Салтиков-Шчедрін підкреслив істотну рису героїв її казок, яка полягала в тому, що вони "з особливою гарячковістю беруть до серця всяке чуже горе" і що їх серця "закипають гнівом при всякій людській несправедливості".

Бажання Марка Вовчка писати твори для дітей було відоме Шевченкові, і він вітав його.

ВІДЗИВИ ДЕМОКРАТИЧНОЇ КРИТИКИ

Творчість Марка Вовчка знайшла широкий відгук у демократичній критиці. Передові критики відзначали велике суспільне значення творів Марка Вовчка. Д.Писарев у рецензії на "Народні оповідання" * писав: "Марко Вовчок наближається до

народної поезії не тільки зовнішньою формою своїх оповідань, а й усіма своїми літературними засобами.

М.Добролюбов відзначив риси реалізму, властиві усім оповіданням Марка Вовчка, глибоке відтворення письменницею народного життя.

Говорячи про значення казок Марка Вовчка, м.Салтиков-Щедрін у журналі "Современник" підкреслював, що письменниця "просто-напросто описує яке буває тяжке життя на світі, як люди, бадьорі й сильні, пермагають це тяжке життя та як інші, теж бадьорі й сильні, змагають під тягарем його".

Відзиви передової російської критики про Марка Вовчка відіграли велику роль у боротьбі проти українських буржуазних націоналістів, які паплюжили ім'я талановитої письменниці. Буржуазні націоналісти не хотіли погоджуватись з тим, що Марко Вовчок, росіянка за походженням, стала видатною українською письменницею, виявила велику любов до українського трудового народу.

Передова критика допомогла виявити ворожу суть буржуазно— націоналістичних тлумачень творчості Марка Вовчка. У боротьбі за Марка Вовчка в одному таборі з російськими демократичними критиками був і Т.Г.Шевченко.

*"Русский вестник" 1858 р

МІСЦЕ МАРКА ВОВЧКА В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ

Марко Вовчок відіграла першорядну роль у процесі становлення української реалістичної прози. Вона продовжила традиції Шевченка, що знаменувались могутнім розвитком визвольних ідей, утвердженням літератури на ґрунті глибокої народності.

Марко Вовчок була новатором в українській прозі. Вона внесла нові, злободенні теми в літературу і твердо стала в українській прозі на шлях критичного реалізму.

Марко Вовчок утвердила в українській прозі нові принципи розповіді, що відрізняються від розповідної манери. У творах Марка Вовчка розповідає не моралізатор, а здебільшого учасник подій. Письменниця надає слово для розповіді людині, яка відчула на собі тягар гноблення. Марко Вовчок малює яскраві образи, глибоко розкриваючи взаємини між кріпаками і кріпосниками. Герої оповідань висловлюють свій біль, говорять про неправду, про жорстоке ставлення до народу. Автор ніби перевтілюється у простого селянина. Через це читач краще уявляє характер персонажа.

Твори Марка Вовчка були зразком для молодих письменників 60-70-х років XIX століття. Під впливом Марка Вовчка писав оповідання Ю.Федькович, стилб "Народних оповідань" позначився на раньому творі Панаса Мирного "Лихий попутав". Але значення оповідань Марка Вовчка не обмежується впливом на стильові особливості української прози пізніших часів. Основне полягає в тому, що творчість письменниці, пройнята глибокою любов'ю до кріпаків, до людей праці, ненавистю і презирством до панів, мала саме через те великий ідейний вплив на дальший розвиток української прози, особливо її соціальних мотивів.

ЛІТЕРАТУРА

Вовчок Марко .Твори: в 2-х т. Т.1: Оповідання;Повісті. – К.: Дніпро,1983. – с.5-24

Крутікова Н.Є. Сторінки творчого життя . – К., 1965 с. 10-17

Лобач-Жученко Б.Б. Про Марка Вовчка:Сторінки до творчої біографії письменниці,
— К.: "Радянська школа", 1979 с.5-21